

Özgün Makale

Görselin Duygusal Gücü: Göçmen, Mülteci ve Sığınmacıların Küresel Görsel Politikadaki Temsili Üzerine¹

The Emotional Power of Visual:

On the Representation of Migrants, Refugees and Asylum Seekers in Global Visual Politics

Nihal EMEKLİER*
Bilgehan EMEKLİER**

Öz

Günümüzde görsel çalışmalar ve duygu çalışmaları birbirinden beslenerek önemli bir gelişim göstermektedir. Dünyayı anlamlandırma ve yorumlamamızda bize referans sağlayan görsellerin hisleri, duygu ve düşünceleri tetiklemesi, başka bir ifadeyle görsellerin duygusal gücü bu iki alt-disiplinin kesişim noktasını teşkil etmektedir. Bu iki alanın ortak teması olarak göçmen, mülteci ve sığınmacıların medyadaki görsel temsilleri küresel ölçekte bir dizi duygunun harekete geçirilmesi ve kolektifleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı göçmen, mülteci ve sığınmacıların ne şekilde görselleştirildiklerini, söz konusu görsellerin nasıl duygusal ve politik çıktılara dönüştüklerini analiz etmektir. Görsel temsiller farklı duyguları kanalize etme gücüne sahiptir; kimi görseller empati ve merhamet duygularını harekete geçirip kolektif dayanışmayı sağlarken, kimileri ise korku ve öfke gibi negatif duyguları canlandırır, güvenleştirme politikaları ve dışlama pratiklerini beraberinde getirir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Çalışmalar, Duygu Çalışmaları, Göç, Göçmen, Mülteci, Sığınmacı.

Abstract

Today, visual studies and emotion studies show a significant development by feeding each other. The triggering of feelings, emotions, and thoughts by visuals that provide us reference in our making sense of the world, in other words, the emotional power of visuals, constitutes the intersection point of these two sub-disciplines. As the common theme of these two fields, the visual representations of migrants, refugees, and asylum seekers in the media play an important role in mobilizing and collectivizing a range of emotions on a global scale. The aim of this study is

¹ Makale başvuru tarihi: 15.09.2022. Makale kabul tarihi: 26.09.2022.

* Dr., Uluslararası İlişkiler, Bağımsız Araştırmacı, nihalergul@yahoo.fr, ORCID: 0000-0002-6480-2059.

** Dr. Öğretim Üyesi, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, bilgehanemeklier@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-3402-1013.

to analyse how immigrants, refugees, and asylum seekers are visualized and how these images turn into emotional and political outputs. The visual representations have the power to lead different emotions; while some visuals activate feelings of empathy and compassion and provide collective solidarity, others stimulate negative emotions such as fear and anger giving rise to securitization policies and practices of exclusion.

Keywords: Visual Studies, Emotion Studies, Migration, Migrants, Refugee, Asylum Seeker.

Giris

Günümüz küresel sisteminin karşılaştığı krizlerin başında göç gelmektedir. Küresel iklim krizi, gıda ve suya erişim sorunu, savaşlar ve iç çatışmalar, demografik ve sosyoekonomik problemler gibi birçok neden milyonlarca insanı yerinden edip yeni umut ve beklentilerle göçe zorlamaktadır. Göç olgusu kadar problematik bir başka konu da göçmen, mülteci ve sığınmacıların küresel medya ve uluslararası kamuoyunda nasıl ve ne şekilde ele alındıkları ve bu ele alış biçiminin ortaya çıkardığı ikircikli yaklaşımlardır. Göçmen, mülteci ve sığınmacıların internet, sosyal medya veya farklı kitle iletişim platformlarında dolaşıma sokulan fotoğraf, video ve çeşitli görsel temsilleri kamuoyunda farklı algılar inşa etmekte ve bu durum olumlu ya da olumsuz farklı duyguların uyanmasına neden olmaktadır. Bir mülteci, sığınmacı ya da göçmen bazen tehdit, korku ve güvensizlik yaratan dışlama pratikleriyle görselleştirilirken, bazen de empati, şefkat ve merhamet duyguları uyandıran şekilde gösterilerek insani dayanışmaya yol açabilmektedir. Dolayısıyla neyin nasıl görsel bir çerçeveye oturtulduğu çok önemlidir, zira görseller insanların duygularını inşa etmekte, yönlendirmekte ve kolaylıkla harekete geçirebilmektedir. Başka bir ifadeyle görselin duygusal ve politik bir gücü vardır.

Bu çalışmanın ana argümanı mülteci, sığınmacı ya da göçmen temsillerinin görselliğin duygusal gücü aracılığıyla rahatlıkla küresel görsel-politik bir enstrümana dönüştürülebildiğidir. Bir başka deyişle görseller ve görsellerin duygusal inşası stereotipik, manipülatif, spekülatif ve politik bir araç olarak çok kolay kullanılmakta ve hedeflenen politik çıktılara dönüştürülebilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde uluslararası ilişkiler özelinde görünürlük ve görselliği ele alan görsel çalışmalar üzerinde durulacak, ikinci bölümünde disiplinler arası alt alanlar olarak görsel çalışmalar ile duygu çalışmalarının birbirine nasıl eklemeli olduğu ve ne şekilde bir kesişim alanı oluşturduğu ortaya konulacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise bu iki alanın birlikte nasıl çalıştığını örneklendirmek amacıyla göç, göçmen, mülteci ve sığınmacıların görsel temsillerine vaka analizi olarak yer verilecektir.

Çalışmada, görsel çalışmalar ile duygu çalışmalarının kesişim alanında önemli yere sahip göç olgusu üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu iki alanı eklemleyen göç üzerine yapılan çalışmaların ortak alt temaları nelerdir, ilgili görsel içerik analizlerinde etkileme düzeyleri açısından hangi duygulara ağırlıklı olarak yer verilmiştir, paylaşılan görseller hangi duygusal anlamlarla yüklüdür, ne tür görseller duygulanımsal toplulukların yaratımında katalizör olur sorularından yola çıkmıştır. İlgili literatür incelendiğinde, bu çalışmaların yoğunlaştığı ortak alt-temaları “korku ve merhamet politikaları” ile “dışlama ve dâhil etme pratikleri” olarak sınıflandırmak mümkündür. Çalışmada söz konusu temalar bağlamında görseller aracılığıyla sosyal gerçekliklerin inşasında görselin duygusal gücüne odaklanılarak yorumlayıcı bir perspektifle görsel içerik analizi yöntemi izlenmiştir. İçerik analizi yöntemiyle küresel medyada paylaşılan göçmen, mülteci ve sığınmacı görsel temsillerinin hangi çerçeve, anlam, önyargı ve duygularla kuşatıldığının ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanmıştır. Dolayısıyla çalışmada yer

verilen fotoğraflar, göçün görsel temsilinde belirgin duygusal eğilimleri oluşturan “korku ve merhamet politikaları” ile “dışlama ve dâhil etme pratikleri” çerçevesinde sınırlandırılıp analiz edilmiştir. Görsel temsillerdeki bu ikilem dâhilinde göç haberleri taranmış, literatürün işaret ettiği bağlamlar dâhilinde fotoğraflar seçilerek yer verilmiştir. Bu bağlamda göçmen temsillerinin tarihî arka planı ele alındıktan sonra medyadaki Ukrayna göç süreci yönetişimine dair fotoğraflar ile Suriye göçmen krizine ilişkin fotoğraflar karşılaştırılarak, görsel-duygusal temsillerin korku-merhamet politikaları ve dâhil etme-dışlama pratikleri ikilemindeki sosyal inşasına odaklanılmıştır.

Görsel Çalışmalar ve Görsele Dönüş

Uluslararası ilişkiler disiplini özelinde 2000’li yıllarda Roland Bleiker’in “estetik dönüş” (*aesthetic turn*) ve “görsele dönüş” (*visual turn*) üzerine çalışmaları, David Campbell, Lene Hansen ve Michael Williams gibi öncü akademisyenlerin söz konusu dönüşlerin ana argüman ve temalarını ortaya koydukları çalışmalarıyla devam etmiştir (Bleiker, 2001, ss. 509-533; Baele ve Bettiza, 2021, s. 317). Görsel çalışmalar, kurulan enstitü ve araştırma kuruluşlarıyla² bugün bir alt-disiplin olarak kurumsallaşma süreci içinde literatürde artan bir ilgi görmüş ve göçten feminist çalışmalara, güvenlikten insani krizlere, terörizm ve savaş çalışmalarından kamu diplomasisine kadar tematik kapsamını genişletmiştir. Görsele dönüş Roland Bleiker (2018a) tarafından “içinde yaşadığımız dünyayı tasvir etme ve şekillendirmede görüntülerin ve görsel eserlerin giderek daha önemli bir rol oynadığının kabulü” şeklinde özetlenmiştir. Kuşkusuz görsel imgelerin gücü, sosyal olay ve olgularda etki yaratma kapasiteleri yeni değildir, ancak özellikle içinde yaşadığımız dijital çağın baskın unsurları olarak görseller, imgeler, resimler, filmler, karikatürler küresel medya ekonomisi içinde çok hızlı ve daha karmaşık biçimde üretim, dolaşım ve etkileşim içindedir ve günden güne çok güçlü bir etki unsuruna ve küresel anlatıcıya dönüşmektedir (Bleiker, 2015, s. 873).

Başka bir deyişle görseller günümüzde küresel politikanın gündemini belirleyen ve değiştiren, belirli konuları daha görünür kılan, bazılarını ise dışlayan küresel bir güç kaynağı hâline gelmiştir (Crilley, Manor ve Bjola, 2020, ss. 2-3). Zira görsellerin iletişimselliği de söylemler kadar duygu ve düşüncelerin temsil edilmesinde ve aktarılmasında rol oynamakta, duygu ve düşünceleri sosyal, siyasal ve kolektif kılmaktadır. Genelde sosyal bilimlerde özelde uluslararası ilişkilerdeki görsele dönüş, disiplinlerin mevcut geleneksel kural ve sınırlarının aşılmasına katkı sunmuştur. Üstelik eleştirel çalışmalar bağlamında görsele dönüş, imgelerin küresel dolaşım içinde bilgi-iktidar ilişkilerindeki yerinin analizinde ve görmezden gelinen veya göz ardı edilen, aslında her yerde bulunan ve şimdi her zamankinden daha fazla mevcut olan sosyal olgu ve gerçeklikleri ortaya çıkarma konusunda önemli bir araştırma çerçevesi oluşturmuştur (Baele ve Bettiza, 2021, s. 326; Harman, 2018, ss. 791-813). Kısaca ifade etmek gerekirse, özellikle uluslararası politik sosyoloji alt dalında önemli oranda yer edinen görsel çalışmaların ana odak noktası görsel imgelerin kültürel, sosyal, politik anlam ve gücünün küresel politikalar bağlamında araştırılması, anlamlandırılması ve yorumlanmasıdır. Çünkü görseller hissettirdikleri ve düşündürdüklerinin yanı sıra sosyal olay ve olgulara ilişkin bir dizi ipucu sunar. Bu anlamda görsellerin sınıf, cinsiyet, iktidar, ırk, cinsellik, güçlü beden, sosyal farklılıklar gibi çok özel toplumsal kategorileri nasıl sunduklarını düşünmek ve sorgulamak da görsel çalışmaların ana çıkış noktalarından biridir (Rose, 2001, s. 11).

² Kopenhag Üniversitesi’nde Lene Hansen başkanlığında yürütülen Görseller ve Uluslararası Güvenlik Araştırma Programı ile Avustralya Queensland Üniversitesi’nde Roland Bleiker öncülüğünde yürütülen Görsel Politikalar Araştırma Programı uluslararası ilişkiler literatüründe görsel çalışmalar alanının gelişiminde önemli role sahiptir.

Görsellerin gücü ve iktidar odakları tarafından günümüzdeki hızlı ve yaygın dağılımları, Rancière'in kamusal alanda duyumsanır olanın paylaşımı üzerine kurguladığı paylaşılan ve paylaşılan arasındaki iktidar ilişkilerini ve iletişimselliğini, neyin duyumsanır olmaya muktedir olduğunu, görünürlük biçimlerinin nasıl biçimlendiğini, duyumsanır olanın kimlerle paylaşılır kılındığını, kimlerin içeriye dâhil edildiğini veya dışarıda tutulduğunu tartışmak için önemli bir referans noktası oluşturur (Rancière, 2000, ss. 13-14). Başka bir ifadeyle estetik pratikler ve görseller aracılığıyla duyumsanır olana ilişkin söz konusu çerçeveleme; düşünülebilir ve yapılabilir olana dair kalıplar çizdiği, bir anlamda dışlama, istisna kılma veya dâhil etme/kabul etme hâlini belirlediği için önemli bir politik gücü temsil eder (Oranlı, 2016, s. 113). Zira politikanın içeriği ve sınırları, kaçınılmaz biçimde politik ve kültürel kolektifler olarak duyumsanır olan, konuşulan, işitilen, görselleştirilen ve hissedilen ile bağlantılıdır. Nitekim Bleiker'a (2019) göre herhangi bir toplumda, herhangi bir zamanda görsellerin politik gücüyle duyumsanır olanın paylaşımı, çizdiği çerçeve içinde görülen ile görülmeyen, hissedilen ve hissedilmeyen, düşünülen veya düşünülmemeyen arasındaki sınırları belirler (ss. 119-120). Bu bağlamda uluslararası politik sosyolojide görsel çalışmalar, neyin görünür ve görünmez, neyin düşünülebilir ve düşünülemez olduğunun ve dolayısıyla siyasette neyin tartışılabileceğinin veya neyin tartışılmayacağına sınırlarına ilişkin çizilen görsel-politik kalıplara da meydan okur.

İnterdisipliner bir alan olarak plüralist bir metodoloji üzerine inşa edilen görsel çalışmalar görsellerin üretimleri, içerikleri ve küresel politikalar üzerindeki etkilerinin anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında temel olarak üç noktaya odaklanır: i- özellikle imgelerin semboller ve işaretler aracılığıyla nasıl çalıştığını araştıran göstergebilim (*semiotics*), ii- ilgili güç ilişkilerini inceleyen söylem analizi (*discourse analysis*), iii- görüntülerin dünyayı nasıl betimlediğinin modellerini ampirik olarak ölçen içerik analizi (*content analysis*) (Bleiker, 2015, s. 878). İçinde yaşadığımız ve bireylerin yalnızca medya tüketicisi değil, aynı zamanda birer medya üreticisine dönüştükleri dijital çağda paylaşılan görüntü ve videolar çok hızlı bir şekilde başka hayatlara dâhil olmayı kolaylaştırmakta ve aslında içinde faaliyet gösterdiğimiz birçok sanal mikropolitik alan üretmektedir (Shepherd, 2017, s. 217). Görseller kolayca işlenmeleri, dağıtılmaları ve çok hızlı bir şekilde yayılmaları nedeniyle küresel ağ içinde sosyal medya üzerinden dünyanın her bölgesindeki insanlara son derece kolay ulaşabilmektedir. Bu nedenle görsellerin sosyo-politik etkilerinin ve manipülatif yönlendirmeler doğrultusunda politika yapımındaki rollerinin ölçülmesi; kurgu ve gerçek arasındaki bulanıklık, doğruluk ve güvenilirliğin sorgulanması gibi araştırma soruları, kompleks ve interdisipliner bir bakış açısını, nitel ve nicel karmaşık yöntemlerin birlikte kullanımını gerektirmektedir. Nitekim veri ve ağ analizleri, programlama ve bilgisayar simülasyonlarını kullanan hesaplamalı sosyal bilim metodlarından psikoanaliz yöntemine kadar birçok farklı uygulama görsel çalışmalarda bir arada kullanılmaktadır.

Öte yandan görsellerin sosyal, politik ve ekonomik güç ilişkilerini nasıl yansıttığının yanı sıra yeni ve farklı sosyal, politik ve ekonomik dinamikleri görsel olarak nasıl kısırtabileceğinin araştırılması görsel çalışmalar için bir ayrımı gerektirmektedir (Callahan, 2020, s. 19). William A. Callahan (2020) bu ayrımı görünürlük (*visibility*) ve görsellik (*visuality*) arasındaki metodolojik farklılık üzerine inşa eder. Görünürlüğün görsel imgelerin yapıbozuma uğratılmasında, görselliğin ise görsel imgeler ile yeni gerçekliklerin yaratılmasında anahtar işleve sahip olduğunu vurgular (ss. 2-3). Buna göre görselin sosyal inşası (görünürlük stratejisi) görsel imgelerin sosyal, politik ve ekonomik ilişkileri nasıl yansıttığı ve onları nasıl anlamlandırdığımız üzerine yorumlayıcı biçimde yoğunlaşmamıza, sosyalin görsel inşası (görsellik stratejisi) ise görselin nasıl anlam ve değer kazandığı, yeni ve farklı sosyal, politik ve ekonomik dinamiklerin görsel olarak nasıl provoke edilebileceği, nelere katalizör olabileceği ve neyin nasıl ve niçin gösterildiği veya neyin

neden gösterilmediği üzerine düşünmemize kapı açar. Callahan (2020) bu açılımını şu şekilde özetler: “görünürlük yapıbozuma uğrattırken, görsellik inşa eder.” (s. 10).

Bir başka ifadeyle görünürlük stratejisi, görsellerin ardındaki gizli ideolojileri ortaya çıkarmak için çalışır, görsellik stratejisi ise görsellerin “duygulanımsal topluluklar” içinde insanları nasıl harekete geçirip birbirine bağladığını analiz eder (Callahan, 2020, s. 17). Çünkü görsellik stratejisi yalnızca metinleri resmetmez, aynı zamanda bir görünürlük sistemi içinde öznelere görseller arasındaki duygusal etkileşimi çağırır ve bağıntılar kurdurur. Hansen (2011) görsellerin duygulanımsal toplulukları harekete geçirme bağlamında çarpıcı bir örneğe yer verir: “Bosna savaşında toplama kamplarındaki bir deri bir kemik kalmış insanların resimleri, kısmen, Dünya Savaşı’nda Nazi ölüm kamplarından kurtarılan insanların ikonik fotoğraflarını çağrıştırdığı için ilgi çekicidir” (s. 53). Yine Hansen (2015) Batı toplumlarında egemen aktörün görünmez kılmak istediği, ancak başaramadığı bazı ikonik resimlerin duyguları harekete geçirerek kolektif aktivizmi sağladığını ve siyasi otoritenin salt görünür kıldığı ve kabul edilmesini istediği şeyler üzerine sivil karşı çıkışta önemli başarı yakaladığını belirtir (s. 265).³

Bu bağlamda Hansen (2015) “görseller dünya politikasını nasıl şekillendirir?” sorusunu sormuş ve küresel bir ikon hâline dönüşen “Kapüşonlu Adam” Abu Ghraib cezaevi fotoğrafını kolektif görsel hafızanın önemli bir sembolü olarak ele almıştır. Hansen’e göre söz konusu fotoğraf linç edilmeyi, İsa Mesih’in çarmıha gerilmesindeki acıyı, mahkûmun dinginliğinin kader karşısındaki kabullenişini çağrıştırmış ve sembolize etmiştir (s. 279). Bu anlamda ikonik fotoğraflar ne olduğunu iletmekten çok daha fazlasını yapar, toplumsal olarak karşı düşünceleri bir araya getirir ve böylece kolektif direnişin sembolü olur. Keza Amerikan kamuoyunda Abu Ghraib cezaevindeki skandallar, işkenceler ve insan hakları ihlalleri böylece küresel ölçekte geniş bir ses getirmiş; Amerikan toplumunun ve kamuoyunun Irak işgaline verdiği desteğin azalmasına ve daha da önemlisi meşruiyetinin güçlü bir şekilde sorgulanmasına neden olarak Amerikan emperyalizminin özellikle Arap dünyasındaki sembolü hâline dönüşmüştür (Hansen, 2015, ss. 263-288). Bununla birlikte etik bir sorun olarak acı çeken, işkenceye maruz kalan insanların görsel temsilleri onların nesneleştirilmesi ve kimliksizleştirilmesinin yanı sıra izlenen ve izleyici arasındaki duygusal kopukluk sonucu tanıklığın sınırlı kalması ve şüpheyle yaklaşılması gibi nedenlerle yaşanan bireysel deneyimin ihmal edilmesi tehlikesini de taşımaktadır (Dauphinée, 2007, s. 142).

Görsel Çalışmalar ve Duygu Çalışmaları: Kesişen Alt-disiplinler

Görmek, herhangi bir sosyal olay ve olguya ilişkin anda bir tanıklık hâline işaret eder. Bu tanıklık bilişsel ve duygusal bir etkileşim dâhilinde gerçekleşir. Çünkü gerek bir filmde izlenen sahneler gerekse de bir müzede ziyaret edilen eserler olsun görülen şeyler aslında analiz nesnelere olarak aynı zamanda duygularla doludur ve görülenler hakkında düşündürürken, bir yandan da empati kurmaya, tanık olan kişinin kendi hayatıyla, geçmişiyile ve geleceğe dair beklentileriyle paralellik veya özdeşlik arayarak sevinmesine, ağlamasına ya da hiçbir bağıntı kuramadığında, onaylamadığında öfke veya kızgınlık duymasına neden olabilir. Kısacası görmek, aslında hisset-

³ Lene Hansen ikon hâline gelmiş, uluslararası politikadaki önemli olayları temsil eden ve aynı zamanda küresel politikalarla yön verici etkisi bulunan bazı fotoğraflara Batı merkezli bir liste vurgusuyla şu şekilde yer vermiştir: Iwo Jima’da Amerikan bayrağının kaldırılması (1945), Tet Taarruzu sırasında Saygon’da şüpheli bir Vietkong’un vurulması (1968), Vietnam’daki Napalm bombasından kaçan çıplak kız (1972), dikenli tellerin arkasındaki Bosnalı mahkûmlar (1992), 11 Eylül’de yıkılan Dünya Ticaret Merkezi Kuleleri (2001), Saddam Hüseyin heykelinin devrilmesi (2003), Felluce’de linç edilmiş ve kömürleşmiş sözleşmeli askerler (2004), ölmek üzere olan İranlı aktivist Neda Ağa Soltan (2009) (Hansen, 2015, s. 265). Görsel çalışmalarda bu fotoğraflardan Iwo Jima’da Amerikan bayrağının kaldırılması egemen aktörün zaferinin ve askeri gücünün ikonik örneklerinden biriysen, hafızalarda yer eden 11 Eylül fotoğrafı Amerikan gücünün gerileyişinin sembolü olmuştur. Napalm bombasından kaçan çıplak kız fotoğrafı ise egemen aktörün hegemonik politikalarının karşısında kolektif duyarlılığın gelişmesinde ve savaş karşıtı aktivizmin güç kazanmasında önemli rol oynamıştır.

mektir (Andersen, Vuori ve Mutlu, 2014, s. 101). Bu çerçevede görseller salt var olan ideolojileri ve sosyopolitik ön kabulleri harekete geçirmez, ya da sadece ideolojik anlamda simgeledikleri açılarından değerlendirilmez; görseller aynı zamanda içgüdüleri tetikler, duygulanımsal birliktelikler ve topluluklar yaratabilir ve onları herhangi bir amaç doğrultusunda harekete geçirebilir ki bu bağlam duygu çalışmalarının ana odaklarından birini oluşturur. Görselleri kelimelerden daha güçlü ve kimi zaman da tehlikeli kılan nokta budur; bir başka deyişle görselleri bu açıdan benzersiz kılan şey genellikle duyguları uyandırması ya da üretmesi ve duygulara hitap etmesidir (Bleiker, 2018b, s. 9). Bu ilişkisellik, görseller aracılığıyla kolektif duygu yönetimi bağlamında bir dizi farklı alt temayı içeren geniş bir araştırma sahasına işaret eder.

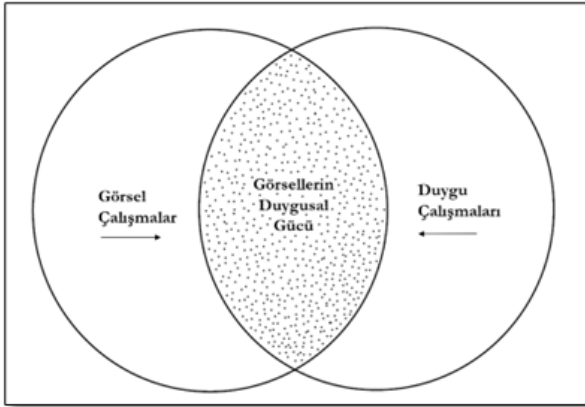
Görsellere duygular atfedilebilir, hem anda hem de geçmişe dair duygulanımlar yaşanabilir, bir sosyal grup içinde görsel aktarımlar aracılığıyla çeşitli duygular paylaşılabilir. Bu anlamda görsellerin hissettirdikleri, neden oldukları duygular, onlar aracılığıyla deneyimlenenler, belleklere kaydedilenler, ötekilerle girilen etkileşimler, kısaca tüm bu duygusal değişim ve dönüşümler duygu çalışmaları ve görsel çalışmaların kesişim kümesini teşkil eder. Görsel unsurlar aracılığıyla yaşadığımız deneyimler üzerinden algıladıklarımız ve edindiğimiz duygular, hissettiklerimiz aynı zamanda sosyal ve politik anlayışımızı da şekillendirir. Dolayısıyla bu iki alan bireyin yanı sıra söz konusu etkileşimsel ilişkiyi toplum bazında da analiz ederek yorumlar ve sosyo-politik düzlemde aralarındaki etkileşimsel bağıntıyı kolektif kimlikler üzerinden pratik ve kuramsal açılardan ele alır. Bu anlamda duygu çalışmaları ile görsel çalışmalar özellikle uluslararası siyaset sosyolojisinde birbirinden beslenen ve ortak çalışmalarını günden güne geliştiren alanlar olmuştur. Küresel politikalarda duyguların oynadığı rol ile görselliğin duygular üzerindeki bütünleştirici veya ayrıştırıcı etkisi ve tüm bunların sosyopolitik izdüşümleri bu iki alanın ortak sütununu oluşturur. Duyguların temsil edilme ve iletilme şeklini anlamlandırma bağlamında görsel kaynakların ve anlatıların bireylerin duygularının tetiklenmesi ve kolektifleştirilmesinde nasıl rol oynadığının araştırılması bu iki alanı metodolojik açıdan birbirine eklemeler (Beattie, Eroukhanoff ve Head, 2019, s. 137).

Emma Hutchison (2016) bu iki alanın kesişimine yer verdiği çalışmalarında görseller aracılığıyla duygulanımsal toplulukların (*affective communities*) oluşması ve/veya bu toplulukların görsellerin katalizör etkisiyle harekete geçmesini, aitlik hissinin kuvvetlenmesini, bir aradalık ve farkındalık duygusunun pekişmesini sorunsallaştırarak görsel-duygu pratiklerinin küresel politikadaki izdüşümlerini inceler. Özellikle travmalar üzerine çalışan Hutchison, görsel temsiller aracılığıyla travmatik olayların doğrudan deneyimlemeyen, uzaktan tanık olanlar tarafından da tecrübe edildiğini, acının ve yaşanan şokun görsel betimlemelerle toplumsal bir anlatı açığa çıkardığını ve duygulanımsal ortak anlamlar, ortak yas, dayanışma gibi kolektif paylaşımlara dönüştüğünü belirtir (ss. 3-4). Örneğin 2004 yılında gerçekleşen, 5000 km'lik bir alanı etkisi altına alan, 14 ülkenin kıyılarına vuran ve 50 milletten 275.000 insanın hayatını kaybettiği Asya Tsunami Felaketi üzerine yaptığı çalışmasında Hutchison (2014), ulus ötesi dayanışmanın ve buna dair insani eylemselliğin inşasında duyguların nasıl rol oynadığını sorgularken, ana akım Batı medyasında yer alan tsunami görüntülerinin duygusal boyutuna, insani yardımlardaki katalizör etkisine ve aslında yerleşik ideolojik öğretilerin yeniden üretilmesine ve tekerrürüne odaklanır (ss. 1-19). Travmanın yoğun görsel duygusal temsili bağlamından yola çıkan Hutchison (2014), insani yardım özelinde söz konusu görsellerin kısmen bir "acıma siyaseti"ni düşündürdüğünü ve gelişmekte olan dünya felaketinin klişeleşmiş ve derinden sömürgeci temsillerini harekete geçirdiğini ortaya koyar (ss. 3). Hutchison (2014) ilk olarak tsunami felaketinde mağdurların kötü durumlarına ilişkin fotoğrafların, derinden sömürge tasvirlerini sunarak Batılı izleyicileri duyarlı hâle getirdiğini ve kurbanların karanlık, ilkel ve güçsüz olarak görselleştirilmesinin ötekine

ilişkin tarihsel imgelemi tekrarladığını iddia eder. İkinci ana argümanında ise tekerrür ettirilen sömürgeci çerçevenin duygusal ve insani sonuçlarını ele alırken, inşa edilen duygusal retoriklerin yerleşik Kuzey/Güney insancılığıyla nasıl bağlantılı olduğunu ortaya koyar ve sömürge imgelerinin bir acıma siyasetini çağrıştıran yerleşik, tarihsel olarak oluşturulmuş Batılı duygusal rejimleri beslediğinin altını çizer (ss. 2-3).

Jacques Rancière (2009) izleyicinin de gözlemlediğini, hissettiğini, seçtiğini, karşılaştığını ve yorumladığını söyler. İzleyici gördüklerini başka sahnelerde, başka yerlerde, başka mekânlarda gördüğü başka şeylerle ilişkilendirirken, kimi zaman okuduklarından, kimi zaman yaşadıklarından, kimi zaman hayal ettiklerinden referans alır (s. 13). Böylece bireyin gördüklerini nasıl anlamlandırıldığı ve yorumladığı bilişsel ve duygusal benliğine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu durum görsel çalışmaların duygu çalışmaları ile arasındaki eklektik ilişkide etki analizi çalışmaları için referans noktası sayılabilir. Çünkü herhangi bir görsel unsur karşısında uyanan duygu ve düşünceler, bireyin bilişsel ve duygusal yapısı tarafından biçimlenir; bazı görseller için alıcı olabilir, anılar tazelenabilir ve özdeşlik kurulabilirken, bazıları görülmez bile ya da görmezden gelenebilir. Bireysel ve kolektif olarak ele alındığında bazı görüntüler üzerinde neden durulmaz ya da bazıları niçin yok sayılır? Bu soru da ilgili birey ya da topluluğun bilişsel ve duygusal yapı bütünlüğüyle, geçmiş deneyimleriyle, dünyayı anlamlandırma biçimi ve tercihleriyle ilintilidir. Bu durum travmatik felaket görsellerinden kaçmaya çalışılması ve maruz kalınmak istenmemesi, ya da göç bağlamında tartışılacağı gibi merhamet yorgunluğuna bağlı olarak bazı görsellerin görmezden gelinmesi şeklinde örneklendirilebilir.

Diğer yandan eleştirel görsel çalışmaların ana çıkış noktası, “görsellerin anlamı, görsellerin kullanımına bağlıdır” argümanıdır; zira bazı görseller on binlerce kelimenin etkisini tek seferde gösterebilir (Stocchetti, 2011, s. 30). Görsellerin kullanım pratikleri, faileri, alıcıları, çıkar ilişkileri ile koşullar, zaman ve mekân bağlamları ampirik olarak içe içe geçmiş, ayrılmaz kritik analiz konularını oluşturur. Dolayısıyla herhangi bir görsel analiz nesnesinin bireylerde uyandırdığı duygular, söz konusu görsellerin iktidar tarafından neden seçildiği, nasıl dolaşıma sokulduğu, duygusal manipülasyon aracı olup olmadığı, hangi duygulanımları kolektif olarak tetiklemek istediği, başarılı olup olmadığı gibi araştırma soruları etrafında görsel çalışmalar ve duygu çalışmaları birlikteliğinde tartışmaya açılır. Bu tartışmada ana ortak payda görsellerin duygusal gücüdür.

Şekil 1: Kesişen ve Birbirine Eklemlenen Alt-disiplinler

Örneğin Lina Khatib, *Image Politics in the Middle East: The Role of the Visual in Political Struggle* (2012) başlıklı kitabında görselin gücü ile duygu yönetimi arasındaki ilişkiyi Hizbullah'ın sadakat, bağlılık, kahramanlık duygularını pekiştirmek için görsel imgeleri kullanması ile örneklendirir. Hizbullah örgüte sadakati sürdürmek, aidiyet duygusunu güçlendirmek için Nasrallah'ın resminin yanı sıra logosunu ve bayrağını taşıyan tişört ve şapkalar gibi savaş hatıraları üretmiştir. Bunun yanı sıra meydan okumanın cazibesini ve kahramanlık duygusunu

duyumsanır kılmak amacıyla oyuncuların İsraili askerlerle savaştığı “Special Force 2: Tale of the Truthful Pledge” bilgisayar oyununu çıkarmıştır (s. 44). Başka bir örneğinde ise Khatib (2012),

İran Şiiliğinde görsellerin izleyicilerin zihinsel ve duygusal olarak etkileşime girebilecekleri söylemsel bir alan olduğunu, duyguları dönüştürme, kült davranış üretme konusunda önemli rol oynadıklarını belirtir (s. 78). Kısacası sosyal birçok olgu ve temanın vaka analizi olarak çalışıldığı bu interdisipliner ilişkisellik, görsellerin duygusal gücü ana çıkış noktası üzerine inşa edilmiştir.

Görsel Çalışmalar ve Duygu Çalışmalarında Ortak Tematik Alan: Göç

Göç ve mülteci sorunu, görsel çalışmalar ve duygu çalışmaları kesişim alanında önemli konulardan birini teşkil etmektedir. Görsellik ve görünürlük; medya, göç ve daha geniş anlamda insani krizler üzerine yapılan çalışmalarda ana temalardan biri hâline gelmiştir. Küresel medya ve sosyal medyada hem haberler aracılığıyla hem de mültecilerin kendi paylaşımlarıyla göç olgusunun fotoğraflar ve videolar ile temsil edilmesi oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Mültecilerin bu görsel temsilî konuyu küresel politikaların merkezine taşırken, aynı zamanda çeşitli stereotipler üreterek belirli klişelerin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu karmaşık bağlamda görsel çalışmalar ile duygu çalışmaları şu sorulara cevap arar: Görsel imgeler “mülteci, sığınmacı ve göçmen” kavramlarını inşa etmede nasıl rol oynar? Söz konusu görsel temsiller aracılığıyla hangi duygu ve algılamaya biçimleri harekete geçer? Bu görsel temsiller kamuoyunda ortak duygu ve düşüncelerin yönlendirilmesinde nasıl rol alır? Bazı görseller duygulanımsal toplulukları harekete geçirirken, niçin bazıları harekete geçiremez? Neden bazı görseller duygu politikaları için iktidar odakları tarafından ön plana çıkarılırken, bazıları küresel medyada yer bulamaz? Mültecilerin görsel temsilleri duygu politikalarında dışlama ve içerme siyasetinin bir parçası hâline nasıl dönüşür? İnsanları göçün görsel temsilleri karşısında tepki vermeye iten ana duygular ve paylaşımlar nelerdir? (Wright, 2000, ss. 1-2).

Bu çerçevede mülteci, göçmen ve sığınmacıları sosyal, ekonomik ve güvenlik tehditleri olarak sunan ve bu insanların nasıl ötekileştirildiklerine dair birçok güncel çalışma vardır. Bu çalışmalar ağırlıklı olarak görselin duygusal gücüne ve oluşturulan stereotipler üzerinden sosyal psikolojik açıdan görsellerle kurulan etkileşimsel ilişkiye odaklanır. Sığınmacı ve mültecilerin görsel olarak nasıl temsil edildiği önemlidir, çünkü içinde bulunulan zaman ve mekân bağlamında öteki algısı, tanınma politikaları ve kimlik sorunlarını anlamlandırmamıza olanak sağlar (Smets, Mazzocchetti, Gerstmans ve Mostmans, 2019, ss. 177-178). Masum-suçlu/şüpheli, mağdur-saldırgan, gerçek kurbanlar/iyi göçmen-tehdit/kötü göçmen gibi dikotomiler göçmen, sığınmacı ya da mültecilerin görsel temsilleri olarak yansıtılabilmektedir. Dolayısıyla bazı görsel mülteci ve göçmen temsilleri etik sorgulamayı beraberinde getirip empati ve merhamet uyandırarak kolektif aktivizmi sağlarken, bazıları ise -kalabalık, toplu biçimde koşar hâlde sadece sert görünümlü, Batılı olmayan erkeklerden oluşan sığınmacı görselleri gibi- dışlayıcı pratiklerin güçlenmesine ve göçmen karşıtı hareketlerin kemikleşmesine neden olmaktadır. Göç ve mülteci sorununa ilişkin görsellerde acıma rejiminin ve olumsuz temsil stratejilerinin baskın olduğu küresel medyada, mülteciler/sığınmacılar ister mağdur ve güçsüz ister ekonomik yük ve güvenlik tehdidi şeklinde temsil edilerek görünür kılınsın, aslında onlar her koşulda birey ve vatandaş olarak görülmesi engellenen “eksiksiz bir öteki” olarak resmedilmektedir (Smets, Mazzocchetti, Gerstmans ve Mostmans, 2019, s. 179). Bu nedenle göçmen ve sığınmacıların görsellik ve görünürlüğü, sahip olduğu temsil gücü ve duygu politikalarındaki etkisi nedeniyle önemli bir araştırma alanını oluşturur.

Tarihsel Bağlam

Görseller küresel politikadaki mülteci rejiminin oluşturulmasında ve bu rejimin geçirdiği değişim-dönüşüm sürecini anlamlandırmada önemli bir referans kaynağı oluşturmuştur. Küresel mülteci rejiminin desteklenmesi ve kaynak sağlanması, ilgili göç prosedürlerinin kamuoyu desteği alınarak hayata geçirilmesi gibi konularda görsellerin gücü politik bir enstrüman olarak da kullanılmıştır. Uluslararası göç olgusu II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın gerçeklikleri doğrultusunda küresel politikada yer bulmuş, mülteci ve göçmenlerin temsilleri Sovyet ve Doğu Bloğunun totaliterliğinden kaçan, aktif ve güçlü -bu anlamda daha çok erkek temsilleri-, "bizim gibi Avrupalı", beyaz, orta sınıf, savaş sonrası ekonomik yapılanmada iş gücü sağlayacak, ev sahibi topluma kolayca entegre olabilecek, siyasi kahramanlar imgelemi üzerine inşa edilmiştir (Bleiker, Campbell, Hutchison, 2014, s. 193; Johnson, 2018, ss. 246-247).

Görsel 1: Almanya, Avrupalı Göçmenler, 1953, UHNCR (Johnson, 2018, ss. 245)

Söz konusu süreçte görsel temsillerde ve söylemlerde göçmenlerin bireysel hikâyelerine yer verilmiştir. İlgili görsellerde toplu aile fotoğrafları, yakın plan portreler, göçmenlerin yüzlerindeki umuda ve tebessümlere odaklanan fotoğraflar bulunmaktadır. Avustralya Milli Müzesi'nin savaş sonrası göçe ilişkin paylaştığı görsellerde limanda mutlu karşılama fotoğraflarına yer verilmiş (Görsel 2), dönemin beyaz göçmen politikası ve "doldur ya da yok ol" siyasi söylemi doğrultusunda Avrupalı göçmenlerin misafirperverlikle karşılandığı aktarılmıştır. Avustralya'nın ilk göçmen bakanı Arthur Calwell göç politikasını uygun göçmenleri seçme üzerine inşa etmiştir. Calwell'in 1947'de ilk gemideki Estonya, Letonya ve Litvanya'dan gelen göçmenlerin basında yer alan fotoğrafları için hepsinin genç, bekâr ve güzel oluşlarına dair söylediği sözler görselin

politik gücü konusunda bize önemli bir ipucu sunar: “Basın o grubun fotoğraflarını yayınladıktan sonra Avustralya halkına göçmenlik satmak zor değildi” (National Museum Australia, 2022). Buradaki söylemsel içerik analizi, paylaşılan görsel temsillerle ilişkilendirildiğinde güzelliğin biyopolitikası bağlamında Avustralyalıların gelen göçmenlerle iç-grup özdeşleştirilmesi ve duygudaşlık kurmasının amaçlandığını ve dâhil etme/kabul etme stratejisi izlendiğini söylemek mümkündür.

Görsel 2: Melbourne Limanı'na Ulaşan Hollandalı Göçmenler, 1954,
(<https://www.nma.gov.au/defining-moments/resources/postwar-immigration-drive>)

1960'lı yıllara gelindiğinde uluslararası mülteci rejiminin odağı Afrika ve Asya'daki kolonilerin bağımsızlık mücadeleleri, Çin kültürel devrimi, Cezayir Savaşı, Vietnam Savaşı gibi olaylarla küresel Kuzey'den küresel Güney'e kaymaya başlamış ve göç sorunu küreselleşmiştir. Göçün görsel temsillerine ilişkin stereotipler de doğal olarak değişmeye başlamış, olumlu ve beyaz Avrupalı bireylerden oluşan mülteci imajı yerini kurban, çaresiz, yoksulluk çeken, şiddet ve savaştan kaçan kalabalıklara bırakmıştır (Johnson, 2018, s. 247). Başka bir ifadeyle romantikleştirilmiş imajlar ve kahraman mülteci görselleri, mültecinin son derece savunmasız, “isimsiz, fikirsiz, her şeyden sıyrılmış” görselleriyle yer değiştirmiştir (Smets, Mazzocchetti, Gerstmans ve Mostmans, 2019, s. 183). Bu yeni kalabalık görseller, orada bulunan kişilerin her birinin birer hikâyesi, geçmiş, düşünceleri ve duyguları olduğunu görünmez kılmış, orada bulunmalarının nedenlerini silmiştir; artık eskiden merak edilen, ön plana çıkarılan bireysel hikâyeler yerini demografik, yönetilmesi gereken bir sorunun hikâyesine bırakmıştır (Malkki, 1996, s. 387). Bu yönetilmesi gereken sorun, görsel imgelerde kalabalıkların bilinmez tehlikesi anlatısıyla bütünleştirilmiş ve sınır güvenliğine tehdit olgusuyla ilişkilendirilmiştir.

Görsel 3: Zambiya'da Mülteciler 1977, fotoğraf: Peter Marlow (Malkki, 1996, s. 387).

Özetle söz konusu dönüşümde bireysel görsel anlatılar değil, kalabalık topluluklar veya bireysel olacaksa da çocuk ve kadın mülteciler görsel imgelerde dikkat çekmektedir. Çünkü anne ve çocuk imgesi herkes tarafından kolayca anlaşılabilen ve en derinlere dokunan bir tür doğal, tarih dışı ve apolitik bir semboldür. Bu görsel temsiller, yeni küresel göç politikalarının merkezine klişeleşmiş cinsiyetçi ezberleri oturtmuştur; kadınlar kırılğan, pasif, güçsüz, savunmasız, içinde buldukları koşullar altında ezilen ve başkalarına bağımlı olarak stereotipleştirilmiştir (Bleiker, Campbell, Hutchison, 2014, s. 193). Standartlaştırılmış temsilli uygulamaların bu küresel görsel politiği, etkileri bakımından oldukça şaşırtıcıdır. Keza çocuk ve kadın resimleri uzun yıllar boyunca ulus ötesi bir sosyal mültecilik tasavvurunun detaylandırılmasında, yardım kampanyalarının yürütülmesinde, fonların kurulmasında ve küresel desteğin harekete geçirilmesinde önemli görsel enstrümanlar olmuştur (Malkki, 1996, s. 386). Diğer yandan yoğun kalabalıklar, Doğulu erkek toplulukları, teknelerle gelen insanlar gibi

görüntüler ise günümüzde “içerdekiler” için öz yurdunda güvensizlik duygusunu harekete geçirmekte, egemenliğin ve ulusal sınırların yetkisiz giriş tehdidinden korunması sorumluluğunu politik anlamda üst sıraya taşımaktadır (Bleiker, Campbell, Hutchison, 2014, s. 193). Kısacası tarihsel bağlam göçmenlerin, mültecilerin ve sığınmacıların görsel temsilleri üzerine şu sorunun sorulmasını zorunlu kılmaktadır: “Haber medyası tarafından kullanılan fotoğraflar, mültecinin risk altında ve bakıma muhtaç olarak insani güvenlikleştirmesini mi yoksa sınır kontrollerinin ve mültecinin karşı çıkılması gereken bir tehdit olarak güvenlikleştirmesini mi destekliyor?” (Hansen, Adler-Nissen ve Andersen, 2021, s. 370).

Mülteci ve Sığınmacı Görselleri: Korku Politikaları versus Empati-Merhamet Politikaları

Herhangi bir olaya veya olguya ilişkin görsel temsiller bazı duyguları tetikleyerek harekete geçirebilir, onları kolektifleştirerek duygusal reaksiyon üretebilir. Örneğin yaşanan insani krizler ve travmalarda paylaşılan fotoğraflar -kıtık ve yoksulluk içindeki çocuk görüntüleri, doğal felaket sonrası aile fotoğrafları, savaştan kaçan kadın ve çocuk görüntüleri vb.- merhamet duygusunu kolektifleştirerek birçok kez son derece etkin insani yardım kampanyalarının gerçekleştirilmesine ve geniş bir dayanışma ağının kurulmasına neden olmuştur (Bleiker, 2018b, s. 10). Bleiker (2018b) görseller ve duygular arasındaki karmaşık ilişkide sosyal psikolojik açıdan iki farklı bilimsel yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Buna göre ilk yaklaşımda kurbanların/zor durumdaki

insanların yakın portrelerinin izleyenlerde şefkat uyandırma potansiyelinin son derece yüksek olduğu, ancak teknelerle gelen kalabalık sığınmacı görüntüleri gibi grup görsellerinin ise duygusal bir mesafe oluşturduğu ortaya konulmuştur. İkinci yaklaşımda ise çok fazla acı, trajedi ve dehşete maruz kalmanın, okumanın ve görmenin izleyiciyi kayıtsız ve hissiz hâle getirmesidir ki bu uzun vadeli etki merhamet yorgunluğu olarak kavramsallaştırılır (s. 11). Bu durum bir umur-samazlık hâlinde ziyade duygu yükünden kaçış, uzaklaşma ve çaresizlik hâlidir ve “ben zaten ne yapabilirim ki?” düşüncesini beraberinde getirmektedir. (Moeller, 2018, s. 76).

Bleiker vd. (2013) mültecilerin görsel olarak insan dışlaştırılması üzerine Avustralya'nın ana akım medyasındaki mülteci görsellerine ilişkin içerik analizine dayanan çalışmalarında ağırlıklı olarak kullanılan orta ve büyük grup hâlindeki mülteci ve tekne görüntülerine yer verildiği ve bu görsellerin bir çerçeveleme siyasetinin parçası olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre sığınmacıların bireysel yakın plan görüntülerinin olmaması ve kalabalık olarak resmedilmeleri yaşanan insani zorluğun aktarımından ziyade Avustralya için egemenlik ve güvenliğe tehdit oldukları mesajını izleyiciye iletmektedir. Görsellerin neyin görülebileceğini veya neyin görülemeyeceğini ve dolaylı olarak neyin düşünülebileceğini veya neyin düşünülmemeyeceğini şekillendirdiği ana argümanından hareketle, tercih edilen bu insan dışlaştırıcı görsel kalıplar merhamet ve empatiye dayalı duygu yönetişiminin tam aksine toplumsal alanda korku siyasetini güçlendirmiş ve kamuoyunda göçmen karşıtı düşünceleri ve kolektif kaygıları beslemiştir. (ss. 398-416).

Görsellerin gücüyle yürütülen korku politikası sonucunda güçlenen kültürel önyargılar ve yabancılaşma/ötekilere karşı duyulan korku, yardım etme ahlaki yükümlülüğünden daha baskın gelmeye başlar. Nitekim egemenlik, güvenlik ve ulusal kimliğin korunmasının önceliklendirilerek görsel anlatıcılarla farklılıklara kapalı, endişe ve hatta öfke dolu bir kolektif duyarlılığın hareketle geçirilmesi, ilgili ülkenin misafirperverlik kültürünü biçimlendirebilir; misafirperverliğin ve empatik yaklaşımın önünde engelleyici rol oynayabilir. (Bleiker, Campbell, Hutchison, 2014, ss. 192-194). Ya da görsel temsiller ile korku ve empati arasında çizilen kategorik ayrımlar, toplumsal olarak kimin makbul misafir, kiminse tehlike ve istenmeyen olduğu konusunda belirleyici olur. Böylece bize dâhil olabilecekler ile olamayacaklar arasında net bir sınır oluşturur, dolayısıyla “şartlı bir misafirperverlik” inşa eder (Jaskuowski, 2019, s. 125).

Benzer şekilde Avrupa'ya Akdeniz ve Ege'den göçe ilişkin Batı medyasında yer verilen görsellerde bireysel yakın plan görüntülerinden ziyade kalabalık tekne ve bot görüntüleri kullanılmaktadır. Bireysel yakın plan göçmen görüntüleri ve özellikle kadın-çocuk resimleri yaşanan acı, çaresizlik ve kaçışın ardındaki umutsuzluğu izleyiciye duygusal olarak aktarıp empati ve merhameti tetiklerken; kalabalık görüntüler ise Avrupa toplumuna büyük bir tehdit ve başa çıkılması gereken ciddi bir sorun şeklindeki politik bir çerçevelemeyi çizmektedir. İlk durumda izleyici, umutsuzluğu ve çaresizliği betimleyen bireysel görüntünün ardındaki hikâyeyi ve nedenlerini merak eder, yaşanan acıyı duyumsar ve empati geliştirirken, ikinci durumda izleyiciye bu kalabalık insan kitlesinin nasıl entegre olacağı, sosyoekonomik iç dengeye olası tehditleri ve kısacası göç akımının içerdeki sonuçları düşündürülmektedir (Chouliarakı, Stolic, 2017, s. 1164).

Dolayısıyla göçmen ve sığınmacılara ilişkin kullanılan görsellerdeki tercih ve aktarım biçimi, duygusal reaksiyon açısından empati ve merhameti mi yoksa korkuyu mu tetiklediği noktasında sosyopsikolojik bir içerik okumasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda görsel içerik analizi bize bazı ipuçları verir: (a) Büyük çoğunluktaki toplu mülteci fotoğrafları, erkek mülteci fotoğrafları -özellikle karanlık ve suçlu yabancılar temsilleri-, polis ve askerî kuvvetlerin de yer aldığı mülteci kontrol fotoğrafları ve belirli bir kimliksel ayrımı ön plana çıkaran toplu göçmen fotoğrafları (Asyalı, Afrikalı ve Ortadoğulu) iç güvenlik tehditleri/riskleri, yasadışı ve sınır koruma söylemlerini çağrıştırmakta, göç olgusunu güvenlikleştirmekte ve ilgili güvenlik pratiklerini meşrulaştır-

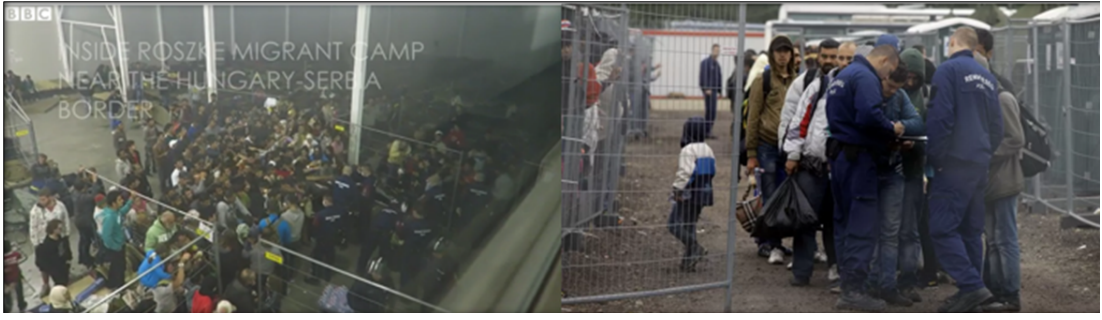
Görsel 4: Sallardaki göçmenler (BBC, 2016)

maktadır. (b) Kadın, çocuk, aile ve ölüm fotoğrafları ile yakın plandan çekilen acıyı, çaresizliği ve umutsuzluğu yansıtan birey fotoğrafları ise insani bir söylemi desteklemektedir (Hansen, Adler-Nissen ve Andersen, 2021, s. 383; Banks, 2011, s. 293).

Görsel 5: Polis kontrolü, *Der Spiegel*, (Zhang, Hellmueller, 2017, s. 505).

Örneğin göçmen politikaları açısından değerlendirildiğinde Görsel 5 ve Görsel 6'da yer alan fotoğraflar bize Didier Bigo'nun (2009) göçmen sorununa özgü inşa edilen güvenlikleştirme mekanizmalarının dâhil etme ve dışlama/hariç tutma üzerine şekillendiği gerçekliğini kısaca özetleyen ban-opticon kavramını örnekler niteliktedir. Bigo'ya göre güvenlikleştirme aygıtları artık herkesi gözetleme üzerine değil, sadece tehdit oluşturan, yasaklanması gerekebilecek kitlelerin denetim ve gözetim altına alınması üzerine kurgulanmaktadır (ss. 59-80). Söz konusu fotoğraflar kontrol edilmesi, disiplin altına alınması gereken, bilinmez, "biz"den farklı olan, potansiyel tehdit ve güvensizlik kaynağı olarak değerlendirilen kitlelerin ban-optik aygıtlarla gözetim altına alınışını temsil eder. Başka bir ifadeyle göç hareketliliğinde dışlanacak olan, kategorize edilmiş tehlikeli azınlıklardır ki bu durum suç işlemeyen suçluluk hâlini doğurur, suça konu olma, tehdit, tehlike veya terörist aday olma potansiyelini yükler. Toplumsal düzeyde bakıldığında, hariç tutulma hâlini çarpıcı bir şekilde betimleyen söz konusu fotoğraflar yeni gelen bilinmeyenlere karşı korku, önyargı ve endişe duygularını tetiklemekte ve güvenlikleştirme politikalarını meşurlaştırarak içerdeki desteği artırmaktadır.

Görsel 6: Sırbistan – Macaristan Sınırı (BBC, 2015)

Bu bağlamda politik tercihler ve kimliksel ayrımlar üzerine inşa edilmiş dâhil etme ve dışlama pratiklerinin ikircikli hâlini Suriye göçmen krizi ile Ukrayna'dan gelen göçün yönetsel işleyişi arasındaki yaklaşım farklılıklarıyla örneklendirmek mümkündür. Batı medyasında bazı yorumcuların bizden, bize benzeyen vurgusuyla Ukraynalıların yaşadığı sürecin Suriyeli, Afganlı veya Iraklılardan farklı olduğunu belirtmeleri arka planda saklı Avrupalı göçmen, Avrupalı olmayan göçmen ayrımını ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. Örneğin Fransa'nın BFM kanalında gazeteci Philippe Corbé'nin söylemi bu anlamda çarpıcıdır: "Putin tarafından desteklenen Suriye rejiminin bombalarından kaçan Suriyelilerden bahsetmiyoruz. Bizimkilere benzeyen arabalarıyla hayatlarını kurtarmak için ayrılan Avrupalılardan bahsediyoruz." (Bayoumi, *The Guardian*, 2022). Nitekim çok kısa bir sürede 4,5 milyon Ukraynalının Batı ülkelerine göçünün organize edilmesi, misafir ülkelerde barınma olanaklarından eğitim ve sağlığa kadar tüm ihtiyaçlarının ilgili kurumlarca hızlı biçimde sağlanması, Suriye göçmen krizi ile karşılaştırıldığında kimliğe dayalı bir ayırım ile bu kez dâhil etme politikalarının işletildiğini göstermektedir. Ayrıca medyada yer alan Ukrayna'dan kaçan Ukraynalı olmayan Afrikalı ve Asyalı göçmenlerin sınır kapılarında farklı sorgulamalarla ve uygulamalarla karşı karşıya kaldıkları haberleri söz konusu ikircikli güvenlikleştirme politikalarını yansıtmaktadır. Görsel 7'de paylaşılan fotoğraflar, savaşın tüm yıkıcılığının ve acısının içinde Avrupalı kimliğini paylaşan ve benzer hayatlara sahip, çoğunlukla orta sınıf beyaz göçmenlerin biz duygusuyla kucaklanmasını anlatır niteliktedir.

Görsel 7: The Guardian (2022); ABC News (2022); Euroactiv (2022)

Diğer yandan 2015 yılında Nilüfer Demir tarafından Bodrum'da çekilen Aylan Kurdi'nin fotoğrafı küresel gündemi belirleyen ikonik fotoğraflardan biri olmuş (Bozdağ, Smets, 2017, s. 4047; Hansen, Adler-Nissen ve Andersen, 2021, s. 368), uluslararası alanın dışında bırakılan Suriye göçmen krizinin küresel anlatıcısına dönüşmüştür. Sadece üç saat içinde Twitter üzerinden tüm dünyaya yayılan fotoğraf, duygulanımsal bir paylaşımın sembolü olurken göçmen krizini devletlerin dış politika gündemine taşımış, uluslararası politikada etik sorunların sesi olarak sivil toplum kuruluşlarını harekete geçirip Şansölye Angela Merkel'in bir milyon mülteciye Almanya'nın kapılarını açmasını sağlamıştır (The Guardian,

2017). Aylan Kurdi'nin fotoğrafı; empati, acıma ve merhamet duygularını harekete geçirerek kolektif ilgiyi uzun yıllardır göç söyleminin hâkim unsuru olan sayı ve istatistiklerden bir geçmişi, yaşamı, umudu olan, yaşam ve ölüm kadar gerçek insan hikâyesine tekrar yönlendirmiştir (Adler-Nissen, Andersen ve Hansen, 2020, s. 76). Masumiyetin, umutsuzluğun ve çaresizliğinin sembolü olarak Aylan bebeğin fotoğrafı göçmenlerin durumunu daha iyi anlamak için sadece bilgi sağlamamış; aynı zamanda hissettirdikleriyle duygulanımsal toplulukları harekete geçirmiş, çoğu insanı ortak duyguda buluşturmuş; yalnızca empati ve merhamet değil, eyleme geçmeyi sağlayan sorumluluk duygusunu da güçlü biçimde uyandırmıştır (Callahan, 2020, s. 2). Başka bir ifadeyle dayanışma ruhunun eylemle desteklendiği nadir fotoğraflardan biri olarak tarihe geçmiştir. Kısacası söz konusu fotoğraf görsellik stratejisi ve sosyalin görsel inşası bağlamında değerlendirildiğinde duyguları harekete geçiren, Suriye göçmen krizine farklı bir perspektifle yaklaşılmasını sağlayan ve bu anlamda duygulanımsal topluluklar ve yeni bir gerçeklik inşa

Görsel 8: Aylan bebek, Bodrum, 2015, Nilüfer Demir

eden önemli bir örnek olmuştur.

Binlerce Suriyeli yetişkin göçmenin hayatta kalabilme ya da kalamama hikâyesini “ölümsüzleştiren” görselin aksine söz konusu fotoğrafın insanlarda merhamet duygusu uyandırmasında ve küresel bir tepkiye dönüşmesinde rol oynayan çok önemli duygusal ve psikolojik sebepler bulunmaktadır. Her şeyden önce kadrajda ölü bir bebeğin yer alması, insanların daha kolay empati yapabilmesine ve kimliksel ayrımların göz ardı edilmesine neden olmuştur. Fotoğraf dünyanın kötülüklerinden bihaber masum bir bebeğin hayattan nasıl koparıldığının, mahrumiyetin, güvensizlik duygusunun, sığınaksız, vatansız kalmanın ve yaşamın ne kadar kırılğan ve keder yüklü olduğunun anlatısıdır (Snow, 2020, s. 171). Fotoğrafın Bodrum gibi yazlık bir sayfiye yerinde çekilmiş olması da görselin büyük bir yankı uyandırmasına yol açmıştır, zira hayat-memat mücadelesini kaybeden Aylan bebek yaşatlarının kumdan kale yaptığı, ailesiyle birlikte denize girdiği ve çeşitli oyunlar oynadığı bir mekânda ölü bulunmuştur. Özellikle çocuklar için eğlence ve mutluluğu sembolize eden bir mekân artık mutsuzluk ve umutsuzluğu çağrıştırmaktadır. Siyasetin, çatışmanın ve savaşın geri döndürülemez olumsuz sonuçlarının

hayattan kopardığı Aylan bebeğin dramatik sonu, küresel düzeyde bir hüznün, acı, merhamet ve empati uyandırmıştır. Buna karşın Suriyeli göçmenlerin stereotipleştirilmesi ve önyargılarla etiketlenmesi bağlamında Charlie Hebdo'da 2015 ve 2016 yıllarında yayınlanan Aylan Kurdi karikatürleri, provokatif ve ırkçı retoriklerin örnekleri olmuş ve görsel politikalarda deontolojik sorgulamaların ne denli önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Aylan'ın fotoğrafının tetiklediği insani değerlerin hiçe sayılmasına karşı öfke ve kolektif empatik tepkinin güçlü oluşu, Suriye İç Savaşı'nın başlamasıyla 2011 yılında beri süregelen göç krizi karşısında uzun yıllardır harekete geçmeyen siyasi liderlerin politik önlem alma konusunda ellerini zorlamış ve acil yanıt verme zorunluluğu hissetmelerini sağlamıştır. Almanya'nın yanı sıra Kanada 25.000 Suriyeli göçmen almış, Avustralya 12.000 ve Birleşik Krallık ise 20.000 göçmeni kabul etme taahhüdünde bulunmuştur. Ancak uzun vadede bakıldığında verilen politik sözlerin eyleme yeteri kadar dönüşmediği görülmektedir. Hatta fotoğrafın yayımlandığı tarihin üzerinden geçen yedi yılda hâlen birçok sınır geçişi sırasında mülteci ölümlerine dair fotoğraflar yayınlanmasına karşın göç konusunda küresel politikanın daha çok sorun çözmektense sınır inşa etme üzerine şekillendiği görülmektedir. Dolayısıyla kolektif duyarlılık ve toplumsal empatik yaklaşım, politika mekanizmalarını harekete geçirmede ve siyasi iradenin dönüşmesinde yine de sınırlı kalmıştır (Lennette, Miskovic, 2018, s. 118). Hatta uzun vadede yeniden güvenleştirme politikalarına geri dönülmesi ve karşıt politik söylemin güçlenmesi, görseller, duygular ve politika yapım süreçleri arasındaki karmaşık ilişkiselliği örneklendirir niteliktedir; çünkü görsel imgeler karşıt politikaları ve söylemleri desteklemek için de yeniden harekete geçirilebilir. Nitekim Aylan bebeğin fotoğrafı bir yıl sonra Ege'deki göçmen hareketliliğinin durdurulmasına yönelik sıkı güvenleştirme tedbirlerinin uygulanması için politik söylemde yeniden gündeme getirilmiştir. Almanya'nın uyguladığı açık kapı politikası hızlı bir göç dalgasına neden olurken söz konusu göç hareketliliği birçok Avrupa ülkesi tarafından sınır kamplarında yönetilememiş, göçmen karşıtı politik söylemler yeniden artmış ve insan hakları ihlalleri gerçekleşmiştir. Bu süreç sonunda,

Görsel 9: Umran bebek, *New York Times* haber görselleri (New York Times, 2016)

2016 yılında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında ilgili göç geçişlerini engellemek amacıyla Geri Kabul Antlaşması kabul edilmiştir.

Öte yandan mülteci krizinde görsel temsillerin ve medyanın gücüne odaklanan Zakaria Sajir ve Miriyam Aouragh (2019), 2016'da Halep'te Suriye rejimi ve Rus uçaklarının saldırısında yaralanan Ümran bebeğin görüntülerinin iç savaş boyunca sivillerin maruz kaldığı dehşet ve trajediyi aynı ölçüde yansıtmasına rağmen kolektif dayanışmayı neden sağlayamadığı ve politik aksiyonu niçin hayata geçiremediği sorusuna cevap aramıştır. Şok edici görüntülerin ezilenlere ve mağ-

durlara karşı şefkat uyandırmasına rağmen bunların mutlaka dayanışma hareketlerine dönüşmediği, aksine bazen etkisiz acıma biçimlerine dönüşebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Merhamet konusunda kolektif hareketliliği sağlayan söz konusu görsel, karar alıcılar nezdinde vekalet savaşlarının gölgesi altında olağan kılınan oryantalist klişelerin, politik hareketsizliğin ve sessizliğin simgesi olmuştur (ss. 552-553, 567). Dolayısıyla görseller; öznelerin, aktörlerin, olayların ve süreçlerin belirli temsillerini iletse ve böylece siyasi aktörler üzerinde baskı oluştursa da siyasi aktörler bu tür bir baskıyı yönetebilir, birincil politikaları (high politics) önceliğinde müdahalesizliği tercih edebilir, kolektif ilgiyi farklı taraflara yönlendirebilir ya da sessizlik politikasını kullanarak kolektif tepkinin dinmesini bekleyebilir (Hansen, Adler-Nissen ve Andersen, 2021, s. 369).

Görsellerin duyguları harekete geçirmesinin, empati ve merhamet uyandırmasının görsellerin temsilleriyle ve oluşturulmuş stereotiplerle ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin daha önce belirtildiği gibi yoksul, acı çeken, hiçbir şeyi olmayan insan görüntüleri ya da kadın ve çocuk fotoğrafları günümüzün empati uyandıran, merhameti harekete geçiren imajları olarak klişeleşmişlerdir. Mültecilerin dijital teknolojileri seslerini duyurma ve yaşadıkları sorunla başa çıkma mekanizmaları olarak kullanması ve cep telefonuna sahip olmaları bir nevi tekno-oryantalizm üretmekte ve yaşadıkları zorluklara karşın izleyicilerin empatik yaklaşım geliştirmesini engellemektedir. Çünkü savunmasız, acınası, hiçbir şeyi olmayan insan temsillerinin aksine söz konusu göçmenlere karşı şüphe duygusu gelişmekte, mülteci statüsünü gerçekten hak edip etmedikleri sorgulanmaktadır. Sajir ve Aouragh (2019), pahalı teknolojik ekipmanlara sahip bu yeni göçmen temsillerinin Avrupalıların klasikleşmiş, oryantalist tasavvurlarıyla çatıştığını ve bu anlamda kendilerini duygusal olarak aldatılmış hissettiklerini söyler (s. 561). Görüldüğü üzere görsellerin duygusal gücü oldukça kompleks, kırılğan ve manipülasyona açıktır. Geçmiş ezberler ve ön kabuller bir görselle değişebilir, eskiden duyumsanılanlar yerini farklı duygulara bırakabilir; empati ve merhamet, öfke ve korkuya dönüşebilir. Duygular kitleleri harekete geçirmede, güvenikleştirme politikaları üretmede ve kolektif kimlik inşasında araçsaldır; görsel temsillerle birçok duygu harekete geçirilebilir, kolektif birliktelik yaratılabilir. Bu nedenle göç olgusu özelinde de görselin temsil gücünün empati, merhamet, umut, şefkat, sevgi gibi pozitif duyguları mı yoksa güvensizlik, korku, kızgınlık, öfke, nefret, aldatılmışlık gibi negatif duyguları mı harekete geçireceği, hangisinin sosyal görsel inşasında tercih edileceği önemlidir.

Sonuç Yerine

Bugünün dijital ve teknolojik çağında tek bir kare görüntü yazılan ve konuşulan binlerce sözcüğün yarattığı etkiden çok daha fazlasını yaratabilmektedir. Örneğin göçün simgesi ve sembolü hâline gelen Aylan bebeğin Bodrum sahiline vurmuş ölüm fotoğrafının küresel medya ve kamuoyunda oluşturduğu etkiyi ne binlerce kitap ne de yıllarca yapılan konuşmalar uyandırabilirdi. Yoğun teknoloji ve hız dünyasında sözcükler görsellerin duygusal ve psikolojik gücüyle yeteri kadar başa çıkamaz. Zaman, mekân, hız ve maliyet bağlamında görsellerin kitlesel dolaşımı çok daha kolay, etki gücü ise çok daha fazladır. Profesyonel bir fotoğraf makinesinin kadrajından çıkan bir fotoğraf kadar bir cep telefonu kamerasından amatörce çekilmiş bir fotoğraf da sosyal medyada milyonlarca insana anında ulaşabilmekte ve kitleleri fazlasıyla etkisi altına alıp harekete geçirebilmektedir. Zira Twitter, Facebook, Instagram, WhatsApp veya Tik Tok gibi platformlar aracılığıyla bugün milyonlarca insan hem birer medya tüketicisi hem de birer medya üreticisi konumundadır.

Tabii ki görselin nasıl çerçvelendiği ve sunulduğu da üzerinde durulması gereken ayrı ve

bir o kadar önemli bir konudur. Keza çalışmanın son bölümünde fotoğraflara ilişkin görsel içerik analizinden de anlaşılacağı üzere Batı-merkezli medya göçmen, mülteci ya da sığınmacılar konusunda seçici, ikircikli, oryantalist ve ötekileştirici bir tavır ve tutum içindedir. Göç olgusu ve göçmen, mülteci ve sığınmacılar “bizden” ya da “bizden olmayan” şeklindeki dikotomiye yerleştirilerek, bu ayrıma dair duygular ve dolayısıyla politik çıktılar inşa edilmektedir. Görselin duygusal ve politik gücünü kullanarak dışlayıcı bir “ben ve öteki” kimliği üzerinden Afrikalı, Asyalı, Suriyeli, Afgan, Iraklı ya da Pakistanlılar korku politikalarıyla ilişkilendirilerek güvenleştirilmeye çalışılmaktadır. Oysa Ukraynalı göçmenlerin Avrupa’ya kabul edilmesinde ve entegrasyon çalışmalarında son derece hızlı bir pratik yaşanmış, Birleşmiş Milletler verilerine göre Nisan 2022’de göç eden Ukraynalı sayısı 4 milyonu aşmıştır. Buna karşın 2011 yılından bu yana Suriyeli göçmen sorunu belirli bir coğrafi çerçeveye hapsedilip görmezden gelinmiştir. Söz konusu farklılık aslında dışlayıcı bir “biz ve ötekiler” ayrımından kaynaklanmaktadır; çünkü bir grup empati ve merhamet politikalarıyla dâhil edilirken, diğer grup korku politikalarıyla dışlanmıştır.

Kaynaklar

Adler-Nissen, R., Andersen K. E. ve Hansen, L. (2020), Images, emotions, and international politics: the death of Alan Kurdi. *Review of International Studies*, 46(1), 75-95.

Andersen, Rune S., Vuori Juha A. ve Mutlu Can E. (2014). Visuality. In Aradau C, Huysmans J, Neal A, Voelkner N. (Eds.) *Critical security methods: New frameworks for analysis*. (pp. 85-117). Abingdon: Routledge.

Baele, S. J. ve Bettiza G. (2021). ‘Turning’ everywhere in IR: on the sociological underpinnings of the field’s proliferating turns. *International Theory*, 13, 314-340.

Banks, J. (2012). Unmasking deviance: The visual construction of asylum seekers and refugees in English national newspapers. *Critical Criminology*, 20(3), 293-310.

Barnard A. (2016, 18 August) How Omran Daqneesh, 5, became a symbol of Aleppo’s suffering. *New York Times*. 08.09.2022 tarihinde <https://www.nytimes.com/2016/08/19/world/middle-east/omran-daqneesh-syria-aleppo.html> adresinden edinilmiştir.

Bayoumi, M. (2022, 2 March). They are ‘civilised’ and ‘look like us’: the racist coverage of Ukraine. *The Guardian*. 10.09.2022 tarihinde <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/mar/02/civilised-european-look-like-us-racist-coverage-ukraine> adresinden edinilmiştir.

BBC News. (2016, December 23). *Migrant crisis: UN says 5000 drown trying to reach Europe this year*. 11.09.2022 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-europe-38420779> adresinden edinilmiştir.

BBC News. (2015, 11 September). *Migrant crisis: People treated ‘like animals’ in Hungary camp*. 10.09. 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-europe-34216883> adresinden edinilmiştir.

Beattie, A. R., Eroukhanoff C., Head, N. (2019). Introduction: Interrogating the ‘everyday’ politics of emotions in international relations. *Journal of International Political Theory*, 15 (2), 136-147.

Bigo, D. (2009). Du panoptisme au Ban-optisme: Les micros logiques du contrôle dans la mondialisation. Chardel, P.-A., Rockhill, G. (Dirs.). *Technologies de contrôle dans la mondialisation: enjeux politiques, éthiques et esthétiques*, (pp. 59-80). Paris: Editions Kimé.

Bleiker, R. (2001). *The aesthetic turn in international political theory*. *Millennium: Journal of International Studies*, 30 (3), 509-533.

Bleiker, R. (2015). Pluralist methods for visual global politics. *Millennium: Journal of Interna-*

tional Studies, 43 (3), 872-890.

Bleiker, R. (2018a, March 8). *The power of images in global politics*. 10.08.2020 tarihinde <https://www.e-ir.info/2018/03/08/the-power-of-images-in-global-politics/> adresinden edinilmiştir.

Bleiker, R. (2018b). *Mapping global visual politics*. In Bleiker, R. (Ed.). *Visual global politics*. (pp. 1-29). New York: Routledge.

Bleiker, R. (2019). Writing visual global politics: in defence of a pluralist approach—a response to Gabi Schlag, “thinking and writing visual global politics”. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 32, 115-123.

Bleiker, R., Campbell, D., Hutchison E. ve Nicholson X. (2013). The visual dehumanisation of refugees. *Australian Journal of Political Science*, 48 (4), 398-416.

Bleiker, R., Campbell, D. ve Hutchison E. (2014). Visual cultures of inhospitality. *Peace Review*, 26 (2), 192-200.

Bozdağ Ç., Smets, K. (2017). Understanding the images of Alan Kurdi with “small data”: A qualitative, comparative analysis of tweets about refugees in Turkey and Flanders (Belgium). *International Journal of Communication*, 11, 4046-4069.

Callahan, W. A. (2020). *Sensible politics: visualizing international relations*. New York: Oxford University Press.

Chouliaraki, L., Stolic, T. (2017). Rethinking media responsibility in the refugee ‘crisis’: A visual typology of European news. *Media, Culture & Society*, 39 (8), 1162-1177.

Crilley, R., Manor I. ve Bjola C. (2020). Visual narratives of global politics in the digital age: An introduction. *Cambridge Review of International Affairs*, 628-637.

Connolly, K. (2017, 30 August). Two years on, has Angela Merkel's welcome culture worked in Germany? *The Guardian*. 01.09.2022 tarihinde <https://www.theguardian.com/world/2017/aug/30/two-years-on-has-angela-merkels-welcome-culture-worked-in-germany> adresinden edinilmiştir.

Dauphinée, E. (2007). The politics of the body in pain: Reading the ethics of imagery. *Security Dialogue*, 38 (2), 139-155.

Hansen, L. (2011). Theorizing the image for security studies: Visual securitization and the Muhammad cartoon crisis. *European Journal of International Relations*, 17(1), 51-74.

Hansen, L. (2015). How images make world politics: International icons and the case of Abu Ghraib. *Review of International Studies*, 41, 263–288.

Hansen, L., Adler-Nissen R. ve Andersen K. E. (2021). The visual international politics of the European refugee crisis: Tragedy, humanitarianism, borders. *Cooperation and Conflict*, 56 (4), 367-393.

Harman, S. (2018). Making the invisible visible in International Relations: Film, co-produced research and transnational feminism. *European Journal of International Relations*, 24(4), 791–813.

Hutchison, E. (2014). ‘A global politics of pity? Disaster imagery and the emotional construction of solidarity after the 2004 Asian Tsunami’. *International Political Sociology*, 8(1), 1-19.

Hutchison, E. (2016). *Affective communities in world politics: collectives emotions after trauma*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jaskulowski, K. (2019). *The everyday politics of migration crisis in Poland: between nationalism, fear and empathy*. Switzerland, Cham: Springer International Publishing-Palgrave Pivot.

Johnson, H. L. (2018). Refugees. In Bleiker, R. (Ed.). *Visual global politics* (pp. 244-250). New York: Routledge.

Khatib, L. (2012). *Image politics in the Middle East: The role of the visual in political struggle*.

New York: I. B. Tauris.

Lenette, C., Miskovic, N. (2018). 'Some viewers may find the following images disturbing': Visual representations of refugee deaths at border crossings. *Crime Media Culture*, 14 (1), 111-120.

Malkki, L. H. (1996). Speechless emissaries: refugees, humanitarianism, and dehistoricization. *Cultural Anthropology*, 11 (3), 377-404.

Moeller, S. D. (2018). Compassion fatigue. In Bleiker, R. (Ed.). *Visual global politics* (pp. 75-80). New York: Routledge.

National Museum Australia. (2022). 31.08. 2022 tarihinde <https://www.nma.gov.au/defining-moments/resources/postwar-immigration-drive> adresinden edinilmiştir.

Oranlı, İ. (2016). Rancière'de siyasi olanın 'estetik' boyutu: "siyaset üzerine on tez" ve 'duyumsanır olanın paylaşımı'. *Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 108-116.

Rancière, J. (2000). *Le Partage du sensible: esthétique et politique*. Paris: La Fabrique-éditions.

Rancière, J. (2009). *The emancipated spectator*. (G. Elliot, Çev.). London: Verso.

Rose, G. (2001). *Visual methodologies: An introduction to the interpretation of visual materials*. London: Sage Publications Ltd.

Sajir Z., Aouragh M. (2019). Solidarity, social media, and the "refugee crisis": Engagement beyond affect. *International Journal of Communication*, 13, 550-577.

Shepherd, L. J. (2017). Aesthetics, ethics, and visual research in the digital age: 'Undone in the face of the otter'. *Millennium: Journal of International Studies*, 45(2), 214-222.

Smets, K., Mazzocchetti, J., Gerstmans L. ve Mostmans, L. (2019). Beyond victimhood: Reflecting on migrant-victim representations with Afghan, Iraqi, and Syrian asylum seekers and refugees in Belgium. In d'Haenens, L., Joris, W., Heinderyckx, F. (Eds.), *Images of immigrants and refugees in Western Europe: Media representations, public opinion and refugees' experiences* (pp. 177-198). Leuven: Leuven University Press.

Snow, T. (2020). Visual politics and the 'refugee' crisis: The images of Alan Kurdi. In Fiddian-Qasmiyeh, E. (ed.) *Refuge in a moving world: Tracing refugee and migrant journeys across disciplines*, (pp. 166-176). London: UCL Press.

Stocchetti, M. (2011). Images: Who gets what, when and how. In Stocchetti, M., Kukkonen, K. (Eds.) *Images in use: Towards the critical analysis of visual communication*. (pp. 11-37). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Szumski, C. (2022, 13 May). Sweden simplifies administrative procedures for Ukrainian refugees. Euronews. 02.09. 2022 tarihinde https://www.euractiv.com/section/politics/short_news/sweden-simplifies-administrative-procedures-for-ukrainian-refugees/ adresinden edinilmiştir.

Wright, T. (2000). *Refugees on screen*. Refugee Studies Centre: University of Oxford, 15.08.2022 tarihinde <https://www.rsc.ox.ac.uk/publications/refugees-on-screen> adresinden edinilmiştir.

Zaru, D. (2022, 8 March) Europe's unified welcome of Ukrainian refugees exposes 'double standard' for nonwhite asylum seekers: Experts. *ABC News*. 03.09.2022 tarihinde <https://abcnews.go.com/International/europes-unified-ukrainian-refugees-exposes-double-standard-nonwhite/story?id=83251970> adresinden edinilmiştir.

Zhang, X., & Hellmueller, L. (2017). Visual framing of the European refugee crisis in Der Spiegel and CNN International: Global journalism in news photographs. *The International Communication Gazette*, 79(5), 483-510.